

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-83

05.02.2021

Прем'єр-міністру України

ШМИГАЛЮ Д.А.

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит групи народних депутатів (Ткаченка О. М. та інших, всього 4 депутата), оголошений на засіданні Верховної Ради України 5 лютого 2021 року, для розгляду і надання відповіді авторам запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 3 арк. у 1 прим.

З повагою

Дмитро РАЗУМКОВ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 4-02-3

«04» лютого 2021 р.

Прем'єр-міністру України
ШМИГАЛЮ Д.А.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо необхідності внесення змін до Порядку проведення експерименту з присудження наукового ступеня

Шановний Денисе Анатолійовичу!

До нас, як до народних депутатів України, надходять систематичні та численні звернення від закладів вищої освіти про невідповідність Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, стосовно вимог до членів спеціалізованої вченої ради положенням Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року №1556-VII.

У даному випадку йдеться про можливе неправомірне розширення положень Закону України «Про вищу освіту» щодо встановлення вимог до вчених, які можуть бути членами спеціалізованої вченої ради відповідно до зазначеного вище Порядку.

Так, згідно з абзацом п'ятим пункту 6 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, вчений, який пропонується до складу ради, повинен мати не менше трьох наукових публікацій, опублікованих за останні п'ять років, за науковим напрямком, за яким підготовлено дисертацію здобувача, з яких не менше однієї публікації у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection.

Водночас нормами Закону України «Про вищу освіту» не передбачена вимога щодо публікацій науково-педагогічних працівників у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection. Така вимога не передбачена, зокрема у статті 58 Закону України «Про вищу освіту» якою закріплені обов'язки науково-педагогічних працівників.

Сама назва Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії свідчить про те, що його положення мають експериментальний характер, вони повинні не тільки бути апробовані у науковій діяльності, але й бути підтримані та схвалені науковою спільнотою.

Однак, як свідчить майже дворічна практична дія Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, норма абзацу п'ятого пункту 6 Порядку про обов'язкову наявність у вченого, який пропонується до складу ради, однієї публікації у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, викликає дуже негативну реакцію з боку науково-педагогічних працівників в Україні.

Просимо Вас звернути увагу передусім на ту обставину, що на цей час в Україні відсутня достатня кількість таких видань. У зв'язку з цим, більшість вітчизняних учених позбавлена можливості опублікувати безкоштовно наукові статті в Україні у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection.

Що стосується публікацій у зарубіжних виданнях, то всі вони є платними. Вартість однієї публікації на сьогодні складає від 1000 до 2500 € і є непосильною для науково-педагогічних працівників, які через брак коштів у зв'язку з низьким розміром заробітної плати науковців не спроможні оплатити вартість такої публікації, що не тільки позбавляє їх права брати участь в атестації кадрів вищої кваліфікації, але й принижує честь і гідність українських учених.

Крім того, непоодинокими є випадки, коли науково-педагогічні працівники все ж таки знаходять кошти для оплати хоча б однієї публікації, але журнал, до якого було подано статтю, надалі не індексується у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection.

Для створення можливостей учених України входити до складу спеціалізованої вченої ради, вимоги до членів якої передбачені пунктом 6 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, вважаємо за необхідне **виключити із першого речення абзацу п'ятого пункту 6 слова «з яких не менше однієї публікації у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection».**

З метою забезпечення права вітчизняних науковців брати участь у процесі атестації кадрів вищої кваліфікації звертаємося до Вас із клопотанням ініціювати внесення відповідних змін до абзацу п'ятого пункту 6 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, яким передбачені вимоги до вчених, які пропонуються до складу ради.

Звертаємо також Вашу увагу на положення абзацу одинадцятого п.14 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, відповідно до якого здобувач із поважних причин (за станом здоров'я, за сімейними обставинами) за власною заявою має право на проведення попередньої експертизи дисертації, надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та проведення захисту дисертації в раді протягом шести місяців після відрахування з аспірантури.

Зазначене положення також негативно оцінюється як науковою спільнотою, так і самими здобувачами. Встановлення обмеженого терміну у шість місяців для проведення попередньої експертизи дисертації, надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та проведення захисту дисертації не передбачене жодною нормою Закону України «Про освіту»

від 05 вересня 2017 року №2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року №1556-VII, іншими нормативно-правовими актами.

Це обмеження суперечить і здоровому глузду, оскільки пов'язує факт завершення навчання в аспірантурі із захистом дисертації. На момент закінчення навчання в аспірантурі здобувачу за його заявою видається академічна довідка, що свідчить про виконання ним індивідуального плану навчання.

Проте процес підготовки дисертації на здобуття ступеня доктора філософії не можна порівнювати із навчальним процесом у закладі вищої освіти на здобуття ступеня вищої освіти бакалавра та магістра. Підготовка дисертації є самостійним творчим пошуком, її захист не можна пов'язувати з датою відрахування здобувача з аспірантури. У даному випадку обов'язковим слід визнати подання здобувачем дисертації на кафедру, на якій виконувалася дисертація, на момент завершення навчання в аспірантурі та відрахування з неї.

Встановлення ж обмеженого терміну для захисту дисертації, що передбачено Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, є грубим порушенням законодавства про освіту, законодавства про вищу освіту, прав особи, яка закінчила навчання в аспірантурі, на здобуття ступеня доктора філософії.

Враховуючи вищевикладене просимо Вас ініціювати внесення змін до абзацу одинадцятого пункту 14 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії та викласти його в такій редакції: «Здобувач має право на проведення попередньої експертизи дисертації, надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та проведення захисту дисертації протягом **трьох років** після відрахування з аспірантури».

Про результати розгляду депутатського запиту просимо повідомити у строк, встановлений статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України».

З повагою

Народні депутати України

О.М. ТКАЧЕНКО
(посвідчення № 342)

І.А. ШИНКАРЕНКО
(посвідчення № 117)

В.В. КАБАЧЕНКО
(посвідчення № 184)

А.К. СЛАВИЦЬКА
(посвідчення № 161)